

УДК 378:37.091.796

Грищенко С. В.

ORCID 0000-0002-7981-3578

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: intensiv3000@meta.ua

Грищенко О. П.

ORCID 0000-0002-3725-8094

Кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри права, філософії та політології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: pravo3000@bignir.net

Єфремова О. П.

ORCID 0000-0002-2085-9088

Кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права, філософії та політології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: Yefremova111999@gmail.com

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «081 - ПРАВО»

У статті проаналізовано проблему формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх юристів спеціальності «081 – Право» у процесі фізичного виховання.

Мета статті – проаналізувати проблему здоров'язбереження у процесі професійної підготовки здобувачів вищої юридичної освіти спеціальності «081 – Право».

Методологія базується на загальних принципах та базових сучасних положеннях педагогічної науки, психології, культури здоров'я, і відображає взаємозв'язок методологічних підходів до вивчення поняття процесу формування здоров'язберезувальної компетентності та розвитку рухової активності здобувачів вищої юридичної освіти.

Наукова новизна. Проаналізовано узагальнені теоретичні дані та практичний досвід формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх юристів у процесі фізичного виховання в закладах вищої освіти у позанавчальний час.

Визначено, що існує потреба вдосконалення процесу формування здоров'язберезувальної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» та розвитку їхньої рухової активності в освітньому середовищі університетів.

Висновки. 1. Формування здоров'язберезувальної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» відбувається у процесі фізичного виховання в умовах закладів вищої освіти. 2. Фізична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» у вищій школі повинна бути диференційована (рухові дії). 3. Фізичні навантаження можуть мати як підтримувальну, так і розвивальну спрямованість. 4. Формування здоров'язберезувальної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» має в основі розвивальну фізичну підготовку для рухових якостей сили та витривалості. 5. Здоров'язбереження здобувачів вищої освіти можливо за рахунок організації різних форм (видів) самостійних занять здобувачів освіти в умовах закладів вищої освіти та понад розкладу освітніх занять з фізичного виховання й рухової активності.

Ключові слова: здоров'язбереження, формування здоров'язберезувальної компетентності, здобувачі вищої освіти, спеціальність «081 – Право», фізичне виховання, рухова активність.

Постановка проблеми. На початку другого десятиліття XXI століття висуваються нові вимоги до здобувачів вищої юридичної освіти та їхньої ролі у вітчизняному соціумі. Проблема здоров'язбереження у професійній підготовці майбутніх юристів потребує подальшого вдосконалення та вивчення фахівцями різних галузей. Важливо приділяти значну увагу проблемам формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх юристів спеціальності «081 – Право» в освітньому процесі вищої школи.

Т. Круцевич, М. Воробйов, Г. Безверхня вважають, що фізична підготовленість здобувачів вищої юридичної освіти «визначається якісними показниками керування розвитку и прояву рухових якостей (видів швидкості, сили, витривалості, спритності та гнучкості). Кожна рухова якість, у свою чергу залежить від прояву її кількісних показників, вимірюваних у фізичних одиницях (м, см, кг, хв., сек., кількість повторень)» [6, 221]. У процесі занять фізичним вихованням (ФВ) здобувачі вищої юридичної освіти виконують рухові дії (здають контрольні нормативи), орієнтовані на переважний прояв різних рухових якостей. Визначимо основні вікові види прояву рухових якостей та контрольні нормативи (кількісні показники) для їх об'єктивної характеристики у здобувачів вищої юридичної освіти спеціальності «081 – Право». Спрямованість цього процесу полягає у «забезпеченні успішного фізичного розвитку молоді, що навчається у вищій школі, зміцненні їхнього здоров'я, подоланні гіподинамії, формуванні рухових умінь і навичок, розвитку фізичних якостей, вихованні інтересу до різних видів рухової діяльності» [6, 221]. Маємо зауважити, що формування пластичних та варіативних навичок у різноманітних рухах, які у перспективі удосконалюються під впливом зростання потенційних можливостей організму молодого людини, дозволяють урізноманітнити дозвілля та вести здоровий спосіб життя [6, 221].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми різних аспектів як діяльності, так й професійної підготовки здобувачів вищої юридичної освіти присвячували свої праці вітчизняні та зарубіжні дослідники: Н. Васильєва, Н. Пасенко, В. Свідовська та інші. Проте, нині актуальності набуває обґрунтування здоров'язбереження та набуття здоров'язбережувальної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх бакалаврів спеціальності «081 – Право» [1; 10; 11].

Теоретичні засади даної проблеми закладено у наукових дослідженнях сучасних вітчизняних вчених (Е. Вільчковський, О. Курка, Т. Клиндух), які відокремили етапи розучування техніки виконання фізичних вправ, формування засад подальшого фізичного удосконалення. Розвиток рухової активності розглянуто в роботах вітчизняної дослідниці К. Левшунової [2; 5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вітчизняні та зарубіжні науковці доводять, що недостатньо охарактеризовано процес набуття здоров'язбережувальної компетентності здобувачами вищої освіти спеціальності «081 – Право».

Мета статті – проаналізувати проблему здоров'язбереження у процесі професійної підготовки здобувачів вищої юридичної освіти спеціальності «081 – Право».

Результати дослідження. Вітчизняні та зарубіжні науковці вважають, що сучасні юристи повинні мати такі «якості, як соціальна адаптивність, високий рівень інтелектуального розвитку, нервово-психічна стійкість, комунікативна компетентність» [10, 53]. Здобувачі вищої освіти спеціальності «081 – Право» повинні мати також й сформовану здоров'язбережувальну компетентність. «Це допоможе формуванню професійної підготовки та позиції майбутніх юристів, а передумовами зазначених якостей мають бути психологічні, педагогічні та методичні чинники» [3, 27].

Методологія дослідження. *Мета* – узагальнити теоретичні дані та практичний досвід формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх юристів у процесі фізичного виховання у ЗВО.

Методи дослідження – для визначення оптимального використання відокремлених рухових тестів у процесі занять з фізичного виховання був проведений аналіз науково-методичної літератури, аналіз результатів виконання нормативів з фізичної підготовленості здобувачів вищої юридичної освіти спеціальності «081 – Право» за 2020-2021 н.р., узагальнені дані педагогічного спостереження за процесом фізичного виховання (позакредитної дисципліни) здобувачів вищої освіти НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

Результати досліджень. Досліджено стан рухової активності у процесі фізичного виховання (позакредитна дисципліна) здобувачів вищої юридичної освіти.

Зауважимо, що вітчизняна вчена Н. Васильєва підкреслює важливість «процесу самоорганізації здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання, який залежить від процесу взаємодії викладача зі здобувачами вищої освіти» та від індивідуалізованого процесу передання та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності особистості здобувача освіти, що необхідно пам'ятати при формуванні здоров'язбережувальної компетентності за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у ЗВО [1, 116].

Здобувачі вищої юридичної освіти вважають, що доцільно використовувати активні методи навчання у процесі фізичного виховання. Це дозволить покращити фізичну підготовленість та рухову активність. Викладачі фізичного виховання ЗВО та здобувачі вищої юридичної освіти є рівноправними суб'єктами освітнього процесу.

Зауважимо, що фізичне виховання є позакредитною дисципліною у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» в умовах бакалаврату (I–II семестри, 4 години на тиждень; II–IV семестри, 2 години на тиждень; форма контролю – залік). Проте, вітчизняні дослідники здоров'язбереження взагалі та рухової активності зокрема доводять, що спритність у процесі фізичного виховання здобувачів освіти має проявлятися у багатьох діях, з практичною метою їх можна відомим чином згрупувати: «1. Спритність, що проявляється з предметами (метання та ловіння, маніпуляції з

предметами – «ручна умілість»). 2. Спритність, що проявляється у зміні пози (встати, лягти, сісти). 3. Спритність, що проявляється у різних видах пересувань (ходьба, біг, лазіння, повзання, подолання перешкод). 4. Спритність, що проявляється у руховій діяльності з опором (перетягування, перештовхування, виривання з рук суперника предмету, елементи боротьби, фехтування, боксу). 5. Спритність, яка вимагає узгоджених дій учасників групи (сідати та вставати, тримаючись за руки; передавати по шерензі предмет). 6. Спритність, що проявляється у командних діях, які вимагають тактичної узгодженості (всі види командних ігор)» [2, 98]. Отже, рухова активність (спритність) має обов'язково бути в програмі з фізичного виховання у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право».

Загальний об'єм (кількісні характеристики), засоби і методики виконання вправ забезпечують підтримання у здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» рухової якості спритності на досягнутому рівні. «Швидкість – це здатність людини виконувати усвідомлені рухові дії в мінімально можливий відрізок часу з максимально можливою частотою» [8, 58]. Констатуємо, що практично найбільше значення має постійність рухових актів (біг, плавання та ін.), а не елементарні форми прояву швидкості [8, 58]. Дослідним шляхом встановлено, що підтримувати триваліше виконання рухових дій у максимально можливому темпі вимагає прояву швидкісної витривалості. Вітчизняні дослідники зазначають, що «будь-яка форма прояву швидкості має у своїй основі ту чи іншу координацію у скороченні м'язів і діяльності вегетативних функцій, сформовану за механізмом умовного рефлексу» [8, 59].

Про необхідність такого досвіду пише вітчизняна вчена Н. Васильєва, зазначаючи, що «досвід, який набувають здобувачі вищої освіти, слід розуміти передусім як сукупність тих якостей, що дозволяють успішно реалізувати на практиці певний потенціал особистості». У тому числі й набуття здоров'я-збережувальної компетентності [1, 116].

Для нашого дослідження важливо пам'ятати, що апробація сформованих рухових якостей має відбуватися саме у процесі фізичного виховання, в реальних ситуаціях професійної підготовки майбутніх бакалаврів спеціальності «081 – Право». Зауважимо, що це дасть змогу пришвидшити процеси професійної підготовки майбутніх бакалаврів-юристів.

Вітчизняні дослідники Т. Клиндух, К. Левшунова, що вивчають проблему розвитку рухової активності, відносять до несприятливих умов виконання рухових дій як однієї із складових здоров'язбереження («недостатній руховий досвід та фізичну підготовленість, нерациональні методи навчання, погану організацію освітнього процесу); страх виконувати рухову дію; порушення ритму виконання вправи; неправильне виконання попередніх фаз рухової дії або попередньої вправи у комбінації вправ; невиконання або несвочасне виконання окремих рухів у руховій дії; неправильний напрям рухів; надмірне старання, що призводить до м'язового та нервового перенапруження». Саме ці несприятливі умови маємо пам'ятати [5, 45; 7, 172].

Традиційна освітня форма передбачає взаємодію викладачів з фізичного виховання ЗВО та здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право», а освітній процес з фізичного виховання у вищій школі передбачає активне залучення майбутнього бакалавра. Це сприяє активізації формування здоров'я-збережувальної компетентності [11, 164]. Це забезпечить зростання мотивації до здоров'язбереження здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» і продуктивність освітнього процесу у ЗВО, що позитивно вплине на формування здоров'язбережувальної компетентності у професійній підготовці майбутніх юристів.

На практиці освітніх занять з фізичного виховання здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» реєстрація *максимальних* силових можливостей не знаходить місця: 1) визначення максимальних силових можливостей потребує наявності спеціального обладнання та інвентарю (різні види важкоатлетичних штанг з наборами блинів, різні види тренажерів, динамометри, секундоміри); 2) визначення деяких параметрів індивідуалізовано і зв'язано зі значними загальними часовими витратами (декілька спроб виконання вправи), у зв'язку з кількісними складом груп здобувачів освіти; 3) визначення максимальних силових можливостей зв'язано з виконанням вправ на фоні затримки дихання що в окремих випадках може визивати у учасників втрату свідомості [8, 60]. Для розвитку *силової витривалості* у практиці занять з фізичного виховання використовується цілий ряд вправ: у кожному семестрі навчання використовуються 2-3 вправи, що характеризують силову витривалість різних груп м'язів. «Повтор у кожній серії здійснюється до прояву ознак втоми» здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право», які «виражаються в порушенні просторових та часових розладах координації рухів. Відпочинок між серіями та кількість їх повторень добираються емпірично, в залежності від рівня фізичної підготовленості тих, хто займається» [8, 61].

Вважаємо слушною думку вітчизняного науковця Т. Клиндух, що поглибити розуміння здобувачами вищої освіти спеціальності «081 – Право» «виконання рухової дії допоможуть такі методичні прийоми: деталізоване пояснення вправи; евристична бесіда; обговорення техніки; звіти учнів, як наслідок їхнього самоаналізу; супроводжуюче пояснення; самопроговорювання та самонакази» [5, 46].

Як вітчизняні, так й зарубіжні науковці зазначають, що викладачі ЗВО мають забезпечувати організацію та моделювання проблемних ситуацій, контроль процесів професійної підготовки, формування мотивів, мети та завдання, контроль процесу професійних знань та навичок, успішності вирішення проблемних ситуацій. «Викладачі як обов'язкових, так і вибіркокових дисциплін, що викладають для здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» мають забезпечувати супровід індивідуальної освітньої програми, розробляючи для цього індивідуальні та групові завдання» [3, 29].

Традиційне визначення рівня розвитку у здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» *вибухової сили* здійснюється за результатами виконання стрибка у довжину з місця [4]. «Гнучкість – здатність людини виконувати рухову якість з максимально можливою амплітудою» [8, 61]. Визначальним фактором для прояву гнучкості є рухливість в суглобах, еластичність зв'язок та хрящової тканини. Розрізняють два «види гнучкості: 1. Активна гнучкість (рухливість в суглобах та з'єднаннях); 2. Пасивна гнучкість (рухливість в суглобах та з'єднаннях). Активна гнучкість забезпечує рухові дії, виконувані людиною за рахунок особистісних м'язових зусиль, пасивна – коли рух здійснюється за допомогою зовнішніх сил (наприклад, інерції, згинання-розгинання кінцівок за допомогою партнера або гумових амортизаторів тощо)» [8, 61].

Як стверджує у своїй статті вітчизняна дослідниця С. Орґєєва, «визначення основних критеріїв та рівнів сформованості готовності здобувачів вищої освіти до здоров'язбереження, культури, обґрунтування їхніх показників натепер є важливим напрямом у процесі досягнення високих результатів у підвищенні рівня здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців» [9, 63].

Висновки. 1. Формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» відбувається у процесі фізичного виховання в умовах закладів вищої освіти. 2. Фізична підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» у вищій школі повинна бути диференційована (рухові дії). 3. Фізичні навантаження можуть мати як підтримувальну, так і розвивальну спрямованість. 4. Формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» має в основі розвивальну фізичну підготовку для рухових якостей сили та витривалості. 5. Здоров'язбереження здобувачів вищої освіти можливо за рахунок організації різних форм (видів) самостійних занять здобувачів освіти в умовах закладів вищої освіти та понад розкладу освітніх занять з фізичного виховання й рухової активності.

Перспективами подальших наукових розвідок вважаємо вивчення особливостей раціонального харчування здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право» як складової здоров'язбережувальної компетентності в умовах закладу вищої освіти.

References

1. Васильєва Н. Шляхи підвищення самоорганізації студентів в умовах дистанційного навчання. *Молодь і ринок*. № 3–4 (182–183), 2020. С. 115–121.
Vasyliieva, N. (2020). Shliakhy pidvyshchennia samoorganizatsii studentiv v umovakh dystantsiinoho navchannia. [Ways to increase student self-organization in distance learning]. *Molod i rynek. – Youth and the market*, № 3–4 (182–183), pp. 115–121 [in Ukrainian].
2. Вільчковський Е. С., Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с.
Vilchkovskiy, E. S., Kurok, O. I. (2008). Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku: [Theory and methods of physical education of preschool children]: navchalnyi posibnyk [A manual]. 2-ghe vyd., pererob. ta dop. Sumy: VTD «Universytetska knyha» [in Ukrainian].
3. Грищенко О., Єфремова О., Вихров С. Досвід практичної юридичної діяльності в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «081 – Право». *Дидактика*. Вип. 1. 2021. С. 26–31.
Hryshchenko, O., Yefremova, O., Vykrov, S. (2021). Dosvid praktychnoi yurydychnoi diialnosti v protsesi profesiinnoi pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti «081 – Pravo». [Experience of practical legal activity in the process of professional training of applicants for higher education in the specialty «081 – Law»]. *Dydaktyka. – Didactics*, Vyp. 1, pp. 26–31 [in Ukrainian].
4. Про затвердження тестів і нормативів для осіб, щорічне оцінювання фізичної підготовленості яких проводиться на добровільних засадах, Інструкції про організацію його проведення та форми Звіту про результати його проведення: Наказ Міністерства молоді та спорту України від 04.10.2018 № 4607.
Pro zatverdzhennia testiv i normatyviv dlia osib, shchorichne otsiniuvannia fizychnoi pidhotovlenosti yakykh provodytsia na dobrovilnykh zasadakh, Instruktzii pro orhanizatsiiu yoho provedennia ta formy Zvitu pro rezultaty yoho provedennia (2018): [About the statement of tests and specifications for the persons whose annual assessment of physical fitness is carried out on a voluntary basis, the Instruction on the organization of

- its carrying out and forms of the Report on results of its carrying out]: Nakaz Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy [Order of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine], № 4607 [in Ukrainian].
5. Клиндух, Т. І. Теоретико-методичні засади формування рухових умінь і навичок учнів. *Вісник Запорізького національного університету*. № 1(7). 2012. С. 39–48.
Klyndukh, T. I. (2012). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia rukhovyykh umin i navychok uchniv. [Theoretical and methodological principles of formation of motor skills and abilities of students]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. – *Bulletin of Zaporizhia National University*. № 1(7), pp. 39–48 [in Ukrainian].
  6. Круцевич Т. Ю., Воробйов М. І., Безверхня Г. В. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків та молоді: навч. посіб. Київ: Олімп. л-ра, 2011. 224 с. : іл. Бібліогр.
Krutsevych, T. Yu., Vorobiov, M. I., Bezverkhnia, H. V. (2011). Kontrol u fizychnomu vykhovanni ditei, pidlitkiv ta molodi [Control in physical education of children, adolescents and youth]: navch. posib. [A manual]. Kyiv: Olimp. l-ra [in Ukrainian].
  7. Левшунова К. В. Рухова активність як чинник психічного благополуччя дошкільника: дис. ... на здобуття наукового ступеня канд. психол. наук за спеціальністю 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія» (Педагогічні науки). Київ, 2015. 233 с.
Levshunova, K. V. (2015). Rukhova aktyvnist yak chynnyk psykhychnoho blahopoluchchia doshkilnyka [Physical activity as a factor in the mental well-being of preschoolers]: Candidate's thesis. 19.00.07 – «Pedagogical and age psychology». Kyiv [in Ukrainian].
  8. Оленев Д. Г., Турчина Н. І., Черняев Е. Г., Тяжина А. М., Порадник С. Г. Кількісні та якісні характеристики фізичної підготовленості студентів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Випуск 3 (46). 2014. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). С. 58–62.
Oleniev, D. H., Turchyna, N. I., Cherniaiev, E. H., Tiazhyina, A. M., Poradnyk, S. H. (2014). Kilkisni ta yakisni kharakterystyky fizychnoi pidhotovlenosti studentiv. [Quantitative and qualitative characteristics of students' physical fitness]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M.P. Draghomanova*. – *Scientific journal of NPU named after MP Dragomanov*, Issue 3 (46), Series 15, Naukovo-pedagoghichni problemy fizychnoji kuljтуры (fizychna kuljtura i sport), pp. 58–62 [in Ukrainian].
  9. Орещева С. В. Критерії, показники та рівні сформованості готовності студентів-майбутніх авіафахівців до особистого здоров'язбереження у професійній діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Випуск 3 (46). 2014. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). С. 62–66.
Orhieieva, S. V. (2014). Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti hotovnosti studentiv-maibutnix aviafakhivtsiv do osobystoho zdoroviazberezhennia u profesiinii diialnosti. [Criteria, indicators and levels of readiness of students-future aviation specialists for personal health in professional activity]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M.P. Draghomanova*. – *Scientific journal of NPU named after M.P. Dragomanov*, Issue 3 (46), Series 15, Naukovo-pedagoghichni problemy fizychnoji kuljтуры (fizychna kuljtura i sport), pp. 62–66 [in Ukrainian].
  10. Пасенко І. Педагогічні умови застосування контекстного підходу в професійній підготовці майбутніх бакалаврів з правознавства. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2018. С. 52–60.
Pasenko, I. (2018). Pedagoghichni umovy zastosuvannia kontekstnoho pidkhodu v profesiinii pidhotovtsi maibutnix bakalavriv z pravoznavstva. [Pedagogical conditions for applying a contextual approach in the training of future bachelors in law]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*. – *Pedagogical innovations: ideas, realities, perspectives*, pp. 52–60 [in Ukrainian].
  11. Свідовська В. А. Формування професійної компетентності майбутніх юристів у процесі дистанційного навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти. Старобільськ, 2017. 460 с.
Svidovska, V. A. (2017). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnix yurystiv u protsesi dystantsiinoho navchannia: [Formation of professional competence of future lawyers in the process of distance learning]. Candidate's thesis. 13.00.04 – Theory and methodology of professional education. Starobilsk [in Ukrainian].

Hryshchenko S.

ORCID ID 0000-0002-7981-3578

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
 Professor of the Department of Social Work and
 Educational and Pedagogical Sciences,
 T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»,
 (Chernihiv, Ukraine) E-mail: intensiv3000@meta.ua

Hryshchenko O.

ORCID ID 0000-0002-3725-8094

PhD of Law, Senior Lecturer
 of the Department of Law, Philosophy and Political Science
 T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
 (Chernihiv, Ukraine) E-mail: pravo3000@bigmir.net

Yefremova O.

ORCID ID 0000-0002-2085-9088

PhD of Law, Associate Professor of the Department of Law,
 Philosophy and Political Science
 T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
 (Chernihiv, Ukraine) E-mail: Yefremova111999@gmail.com

HEALTH CARE IN PROFESSIONAL TRAINING OF HIGHER EDUCATION SPECIALTIES «081 – LAW»

The article analyses the problem of future lawyers' of the specialty «081 – Law» health-preserving competence formation in the process of physical education.

The purpose of the article is to analyse the problem of health care in the process of professional training of applicants for higher legal education in the specialty «081 – Law».

The methodology is based on the general principles and basic modern provisions of pedagogical science, psychology, health culture, and reflects the relationship of methodological approaches to studying the concept of the process health-preserving competence forming and development of motor activity of higher legal education.

Scientific novelty. The generalized theoretical data and practical experience of future lawyers' health-preserving competence formation in the process of physical education in higher education institutions in extracurricular time are analysed.

It is determined that there is a need to improve the process of health-preserving competence formation in higher education students in the specialty «081 – Law» and the development of their physical activity in the educational environment of universities.

Conclusions. 1. Formation of health-preserving competence of applicants for higher education in the specialty «081 – Law» takes place in the process of physical education in higher education institutions. 2. Physical training of applicants for higher education in the specialty «081 – Law» should be differentiated (motor actions). 3. Exercises can be both supportive and developmental. 4. Formation of health-preserving competence of applicants for higher education in the specialty «081 – Law» is based on developmental physical training for motor skills of strength and endurance. 5. The health of higher education seekers is possible due to the organization of various forms (types) of independent classes for students in higher education institutions and in excess of the schedule of educational classes on physical education and physical activity.

Key words: health care, formation of health-preserving competence, applicants for higher education, specialty «081 – Law», physical education, physical activity.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2021

Рецензент – доктор педагогічних наук, доцент Г. І. Жара